

ind mentio eius rei fiat, cum de nece hostium Judaici nominis Sufis narratur. Repetio est enim & veluti summa eorum quae antea contigerant.

Utro quidem fatemur stilum Graeci Interpretis aliquando, in iis maximè quae de suo ingenio inferenda ad ornamentum historiae censuit, cultiorem esse & elegantiore, quam pro more caeterarum Versionum literalium Sacrae Scripturae. Sed numquid propterea totum Opus ad fabellas amandandum, ejusque additamenta non nisi humani ingenii foetus habenda sunt? Quaedam interdum occurrunt (k) ex Hebraeo satis manifestè derivata, stilumque referunt Hellenistarum, & gustum Sacrorum Scriptorum, qua in periodis, qua in phrasibus expressum. Nec monstri loco habendum est, Assuerum Deum Israelis observasse, cum non minùs de illo religiose locuti sint Nabuchodonosor apud Daniele (l), & Cyrus apud Esdram (m). Plura sanè oculis Regis Persarum observata fuerant Divinae potentiae documenta, quibus ea edoceri de Deo, quae in suo edicto fatetur, potuisset. Quia & illud iure meritoque asserendum nobis videtur, Mardocheum, quo auctore edictum illud prodit, nec à debita in Regem observantia recessurum se quidquam credidisse, neque contra Regis voluntatem acturum, si pios item & obsequii plenos in Deum sensus exprimeret. Quae ad genus Amani è Macedonibus relatum, quaeque ad consilium ipsius transferendi Imperium Persarum ad Reges Macedoniam pertinent, satis alibi discussa sunt (n).

k Vide Esther. 14. 11. Ne tradas spiritum tuum his, qui non sunt. Et cap. 16. ubi paramybia usurpatur pro ultione. In examen etiam revocadus est stilus orationis Mardochei & Esther. J Dan. 2. 47. Eccl. 3. 65. 96. m 1. Esdr. 1. 2. 3.

n Esther 16. 10.

o Templum dedicatum est A. M. 3489. Et convivium Assueri incidit in A. 3486.

est apertissimum. An fortè Festum aliquod instituitur ad fabellae alicuius memoriam in posteros perennandam? Si Dei nomen nusquam in Exemplaribus Hebraicis legitur, id casui tribuendum est; cum alioqui tota narrationis series luculentissimos divinitatis & veritatis characteres exhibeat; quin & venerabile illud nomen, si minus in Hebraico, certè in additionibus in calce Operis appositis, quas canonicas recipimus, saepius repetitum est. Rari tandem Scriptores illi, qui in censu Sacrorum Librorum Esther non retulerunt, quid valeant adversus testium phalangem, quam nos in favorem Operis produximus; quibus accedit unanims Judaeorum & Christianorum ferè omnium consensus, veritatem historiae ejusque auctoritatem agnoscentes? Quorumdam Patrum ambiguitas nullius planè momenti habenda est adversus tot sapientissimorum virorum expressam assertamque auctoritatem.

De Authore hujus Operis non satis convenit. Sunt qui Esdram statuunt (p). Esdrà recentiore auctoritate Eusebii; quis tamen iste Author recentior, silet. Pseudo-Philo Judaeus in Chronico, tradit Joachimum summum Sacerdotem Judaeorum filium Josue Opus illud rogante Mardocheo suscepisse. Magna Synagoga tribuunt Hebraeorum plures (q). Constat autem confecto Canone Judaeorum vetustiore esse librum, cum in eodem contineatur. Porro Canon ille ante obitum Esdrae, regnante Artaxerxe Longimano, absolutus est; quare sive Esdras sive magna Synagoga Author Operis statuatur, nihil prohibet. Plerique tamen Criticorum (r) autumant, Mardocheum ipsum quaecumque se potissimum auctore gesta sunt, scribenda suscepisse. Huic sanè unà cum Esther tribuendam constat Epistolam ad omnes undique Judaeos missam pro Festi Sortium celebratione (s). Porro Epistolam illam, levioribus quibusdam adjectis, Librum conficere, ex lectione cap. 9. Esther satis intelligimus. Jure igitur Esther & Mardocheus Libri hujus Authores potissimi habentur.

Potissimi, inquam; nonnulla enim in Opere occurrunt, quae sanè ab Epistola Purim aliena, & recentiori manu adjecta constat; ut illud (t); Susceperunt Judaei in solemnem ritum cuncta, quae eo tempore facere ceperant, & quae Mardocheus literis faciendae mandaverat. Atque ex illo tempore dies isti appellati sunt Purim, id est sortium, eo quod Phur, id est Sors, in urnam missa fuerat. Quaeque sustinuerunt, & deinceps immutata sunt, suscepunt Judaei super se, & super semen suum, & super cunctos, qui Religioni eorum voluerunt copulari, ut nulli liceat duos hos dies absque solemnitate transigere, quos Scriptura testatur, & certa expectant tempora annis sibi jugiter succedentibus. Verba illa & caetera deinceps in Textu Hebraeo ad exitum usque Libri adjecta, esse veluti epilogum Epistolae Esther & Mardochei, ut Epistola Libri forma daretur, nemo sanè non videt. Ibi de Mardocheo, tanquam de viro extraneo agitur; Epistola Sortium lau-

p Epiphan. de Ponder. & Mensur. Aug. de Civit. lib. 8. cap. 36. Isidor. Origin. lib. 6. cap. 2.

q Talmudista in Baba Batra cap. 1. Rabb. plures. Vide Haet. Demon. fr. Evang. prof. 4. de Libro Esther. art. 2. r Clemens Alex. lib. 1. Strom. Abenezra, Abrah. Sapiens, Bonfrer. Serar. & alii.

s Esther 9. 20. 23. 26. & 11. 1. & 12. 4. Scriptis Mardocheus omnia haec, & literis comprehensa misit ad Judaeos. . . . & suscepunt Judaei in solemnem ritum cuncta, quae Mardocheus literis faciendae mandaverat. . . . Cuncta, quae gesta sunt, Epistola id est Libri hujus vol. continentur. t Esther. 9. 23. 26. &c.

u Esther 9. 20. 23. 26. 32.

x Mercator. in Chronolog. y Vide Joseph. Antiq. lib. 10. cap. 12. z Ita Cedren. a Haradin. Chronol. V. T. pag. 101.

laudatur, simulque insinuat majorem Operis partem ex illa constare [u]. Tandem ad Annales Regum Persarum & Medorum provocatur, ut certum haberi possit testimonium de gloria, auctoritate, & potentia ab Assuero in Mardocheum collatis. Huic igitur, quicumque tandem esset, Authori vetera suppcebant monumenta, eoque scribebat tempore, quo & Epistola Purim, & Annales Persarum intacti adhuc servabantur. Quare si minùs coeva scriberet, certè tamen ex probatissimis monumentis Esther & Mardochei gate scriptis, quae literis mandaret, excerptebat; ut nihil profus illi defuisse auctoritatis constaret, etiamsi suo tantum Marte, & non Dei Spiritu afflatus scriberet. Rerum, de quibus in hac Historia, gestarum tempus cruce figit Eruditus. Ma-lunt alii ante solutam captivitatem consistere; alii post solutam. Harum etiam opinionum Authores in varias abeunt sententias; sunt (x) enim qui Assuerum hunc Scripturae ipsum credant Ahyagem patrem Darii Medii (y), sive Darium ipsum (z). P. Harduinus (a) contendit, Assuerum hunc filium esse Cyaxaris, & fratrem Ahyagis Medii, qui Persidem universam subegit, &

tributariam reddidit Babylonem, satis jam functis Nabuchodonosore & Balthasare. Qui post solutam captivitatem historiam illam revocant, alii quidem Assuerum hunc (b) confundunt cum Cambyse, alio nomine Assuero, sive Artaxerxe, qui aedificationi Templi Jerusalem intercessit (c). Ex illo parente statuunt Darium, qui anno Regni secundo intermissam Templi edificationem permisit (d). Alii Xersem ma-lunt (e); alii Artaxerxem Longimanum [f]; hi (g) Mnemonem, ac tandem Ochum [h]. Recepta tamen hodie opinio Darium Hyftaspis tenet [z]; ad cuius aetatem vitam prorogasse potuit Mardocheus, unà cum Jechonia in captivitate Babylonicam deductus (k). Stetit Templum sub Esther satis constat ex cap. 14. 9. In universa ditione Assueri frequentissimi erant Judaei pariter & Israelitae, omnes Regio favore pollentes, ex quo Esther & Mardocheus ad Summas dignitates evecti sunt. In Aula hujus Principis nihil non Persarum indolem refert. Hisce conjecturis de aetate hujus historiae indicium capiendum est, omnesque Regno Darii Hyftaspis quadrant.

b Hebr. in Serar. Olam. Ge-nebr. Chronol. Vatab. c 1. Esdr. 4. 6. d 1. Esdr. 6. 1. &c. e Joseph. Scallig. Emend. temporum lib. 6. Drus. in Esther 1. Cal-Ofchum [h]. Recepta tamen hodie opinio Darium Hyftaspis tenet [z]; ad cuius aetatem vitam prorogasse potuit Mardocheus, unà cum Jechonia in captivitate Babylonicam deductus (k). Stetit Templum sub Esther satis constat ex cap. 14. 9. In universa ditione Assueri frequentissimi erant Judaei pariter & Israelitae, omnes Regio favore pollentes, ex quo Esther & Mardocheus ad Summas dignitates evecti sunt. In Aula hujus Principis nihil non Persarum indolem refert. Hisce conjecturis de aetate hujus historiae indicium capiendum est, omnesque Regno Darii Hyftaspis quadrant.

Nos etiam, hanc praetuli-mus in Com-mentariis. k Esdr. 2. 6. 11. 4.

Validi Hebraeorum exercitus.

a Vide 2. Par. 13. 3. 17. b 2. Par. 28. 6. diei

DISSERTATIO DE RE MILITARI VETERUM HEBRÆORUM.

QUE hodie contempta jacet & despecta Judaeorum gens, olim potentia, virtute, atque rei militaris peritia bellicosissimos omnes per orbem populos vincebat. Sive enim bellorum multitudo spectetur, sive devictorum hostium potentia, sive copiarum numerus, sive tam hostium quam peculiares illorum vires, rarus erit populus, qui Hebraeorum gloriae non concedat. Plura in Israele anterior aetas spectavit virtutis roborisque specimina, plura impavidis cordis facinora, plura exempla sapientiae simul, & prudentiae, quorum memoria multo sanè dignior est, ut cedro tradatur, quam quae de aliis populis vetustate celebrante ad posteros transmissa sunt. Quin & historię fortiter ab illis strenuèque facta narrantes, ed caeteris Heroum historis preferendę sunt, quod multo pre illis certissime sunt, multoque absint ab assentationis, erroris, ignorantie, tum & exaggerationis suspicione. Neque enim sive Romanenses fabule sive Heroum poetica commenta in illis narratur. Vanos triumphorum titulos non jactantia hic & populorum assentatio, sed res fortiter gesta contulit; procul Urbium & Provinciarum praedones, quibus gerendi belli

non alia ratio suppetit, quam vincendi aliorumque bona diripiendi cupiditas. Viri sunt plerumque bellicę virtutis & sapientie gloria prestantes à Deo ejusque Spiritu excitati animatique, ut ejus altionem adversus crimina, & defensionem innocentium prosequerentur. Clara sunt inter illos nomina Josue, Calebi, Gedeonis, Jephthe, Samsonis, Davidis, & Macchabeorum, quorum nomina eternitati paria durabunt.

Ea solet Judaeorum ratio haberi, quasi gens rara, brevioribus in Asia clausa limitibus, opprobrium & contemptum caeterorum populorum sustineret. Quicumque talia de Judaeis opinaretur, ille certè longissime à vero aberraret. Eos enim scribebant exercitus Hebraei, quos Graeci nunquam, nec Romani. Potentissimis quibusque Asiae Regibus populisque sive copiarum numero, seu virtute nihil concede-bant, quin & superasse illos aliquando, ingentibus de his omnibus relata victoriis, visi sunt. Abia Rex Juda exercitum adversus Jeroboamum Regem Israel duxit 400000. viris instructum, cum vicissim Jeroboamus sub armis haberet 800000. commissisque inter eos praelio ad 500000. de militibus Jeroboami cæsi sunt [a]. Phacee filius Romelae (b) Rex Israel unius diei